

Saruna ar tēlnieku Ivaru Drulli: „Purvīša balva ir karsta zāļu tēja, kas pasniegta ceļotājiem drēgnā laikā.”

Pirms nepilna mēneša noskaidrojām astoņus kandidātus, kas pretendē uz Purvīša balvu 2017. Tās laureātu noskaidrosim 17. februārī, taču pirms tam aprunājāties ar vienu no balvas kandidātiem – mākslinieku Ivaru Drulli. Viņa Purvīša balvai nominēto izstādi "Manai dzimtenei" līdz 20. janvārim vēl iespējams apskatīt galerijā "Alma".

Apguvis tēlniecību ne tikai Latvijas Mākslas akadēmijā, bet arī Humbolta un Montanas universitātēs ASV, tēlnieks Ivars Drulle mākslas vidē darbojas jau vairāk nekā 20 gadus. Nekautrējoties savā mākslā runāt arī par sabiedrībai neērtām un sociāli nozīmīgām tēmām, mākslinieks kopš 2005. gada piedalās dažādās nozīmīgās grupu izstādēs gan Latvijā, gan ārzemēs, kā arī veido pats savas personālizstādes. Tēlnieks ar savām zināšanām un pieredzi dalās arī ar jaunajiem māksliniekiem Rīgas Dizaina un mākslas vidusskolā, kur ir Formas Dizaina programmas vadītājs un pasniedzējs. Savas radošās darbības laikā ieguvis vairāk nekā 20 apbalvojumus, tajā skaitā vairākkārt nominēts arī Purvīša balvai.

"Izstāde ir sāga par izmirstošajiem Latvijas laukiem, vecajām muižu un dzīvojamajām ēkām, kas pēc būtības ir kultūras mantojums, taču neatgriezeniski aizies bojā. 15 km rādiusā ap savu Vidzemes lauku māju mākslinieks reģistrējis aptuveni 350 pamestu ēku. Fotografējis tās un atzīmējis kartē. Nevar noticēt, cik to ir daudz! Līdzās dokumentālai fiksācijai mākslinieks radījis objektus, kuru tēlaino struktūru veido atsevišķu pamesto māju silueti abstraktā telpā, ko saēd rūsas faktūras. Rūsa kā laikmeta zobs, kas nograuzīs mūsu tradicionālo materiālo vērtību mantojumu," - tā par izstādi "Manai dzimtenei" izsakās mākslas zinātņu doktore, LNMM 20. gs. 2. puses – 21. gs. kolekciju un zinātniskās izpētes nodaļas "Arsenāls" vadītāja Elita Ansone.

"Izstāde, kas savākusi materiālu Latvijas laukos un radījusi no tā atmosfēru un tēlus, kas burtiski satriec - redzam dabiskā nāvē mirstošu civilizāciju," izstādi vērtē mākslas zinātniece un kuratore, Purvīša balvas eksperte Inga Šteimane. "Bez dabas katastrofām un Force majeure brūk simtiem reiz apdzīvotu vietu. Izstādes analītiskais segments - diapozitīvi un karte - biedē ar savu sausumu, turpretī posta metaforas, kas izvērstas lielizmēra objektos un sarežģītā skulpturāli gleznieciskā kinētikā, spīdzina ar savu izsmalcināto estētiku. Īsts nolemtības trilleris."

Elita Ansone par izstādes "Manai dzimtenei" nosaukumu teikusi: "Izstādes nosaukumam izmantoto Jāņa Petera / Raimonda Paula dziesmas nosaukumu varētu uztvert kā ironisku, ja vien tas nebūtu tik traģiski." Kādēļ izvēlēts tieši šāds izstādes nosaukums – ko tas simbolizē?

Strādājot pie izstādes, domāju par to, ka vēlos šo projektu veidot kā veltījumu savai kultūrai, savai zemei. Tā ir liecība manam laikam šeit un tagad. Diemžēl Pauls ar Peteru ir tiktāl pievākuši vārdu salikumu "Manai dzimtenei", ka to ir gandrīz neiespējami lietot. Pēc ilgas svaru kausu cilāšanas secināju, ka neko precīzāku nevaru atrast, un sakarā ar to, ka "Manai dzimtenei" nav reģistrēta preču zīme, izmantoju to.

Kā radās ideja izstādei? Kāds ir tās vēstījums, ko vēlaties ar to nodot?

Ideja izauga lēni un nepiespiesti – vairākus gadus biju dokumentējis tuvākās apkārtnes mājas un cilvēku sadzīvi, līdz kādā brīdī sāka šķist, ka savāktie materiāli un pieredze ir pietiekami liela, lai varētu izgatavot darbus un uzdrīkstētos tos nodot skatītājam.

Par vēstījumu – šī izstāde ir mana ikdiena, dzīvojot laukos. Tā ir mana dienasgrāmata, mani spilgtākie pārdzīvojumi un liecības satriecošām izmaiņām lauku ainavā.

Veidojot izstādi, esat apzinājis un iemūžinājis aptuveni 350 pamestas ēkas - vecas muižu mājas un dzīvojamās ēkas, kas atrodas 15 km rādiusā ap Jūsu lauku māju Vidzemē. Vai plānos ir turpināt izstādē iesākto domu un portretēt pamestos laukus arī citos Latvijas novados?

Esmu dokumentējis arī citus Latvijas nostūrus, bet šie materiāli vairāk atgādina kāda garābraucēja vai tūrista piezīmes. Lai padziļināti un ilgstoši vērotu to, kā laiks maina Latvijas laukus, ar apli, kura rādiuss ir 15km, pietiek visam mūžam.

Kādā intervijā reiz esat teicis: "Laba māksla pilnīgi noteikti kaut ko pasaka par apkārtējo situāciju, uzdod kādus svarīgus jautājumus, atrod jūtīgas tēmas, par kurām mēs nevaram sarunāties vārdos, ar kurām netiekam galā diskusijās." Kas, Jūsaprāt, ir tās jūtīgās tēmas, par kurām pašlaik varam sarunāties tikai mākslā? Vai mākslinieki Latvijā ar šīm tēmām arī strādā un darbojas savā mākslā?

Ir virkne jūtīgu tēmu, par kurām grūti sarunāties, izmantojot valodu, bet kuras ir iespējams precīzi un spēcīgi attēlot bez vārdiem. Piemēram, var parādīt to, ka tev ir ilgstoša depresija un tu visus cilvēkus redzi kā mezglā sasiētus nervu kamolus. Vai cits piemērs – kā attēlot savu uztraukumu par notiekošo pasaulē, nespēju saprast cilvēku rīcības cēloņus, kā attēlot nespēju piedot vai pretēji – centienus piedot kādam pāridarītājam? Runāt par to ir grūti, bet iedot precīzus kodus, ko uztver skatītājs, – tas ir laba mākslinieka spēkos.

Vai mākslai vispār piemīt tāds spēks - kaut ko mainīt sabiedrības apziņā?

Teorētiski – jā. Atmosfēra jeb mūsu Dziesmotās revolūcijas laikā mākslas aktivitātes būtiski veicināja sabiedrības atmošanās procesu. Šobrīd Latvijā tādu iespēju neredzu, bet neizslēdzu, ka atbildīgā brīdī situācija var radikāli mainīties. Šim jautājumam der vecais sakāmais par to, ka "kadri izšķir visu".

Kāda pēc Jūsu domām ir mākslinieka un mākslas loma mūsdienās?

Padomju laikos bija tāds jēdziens kā "radošā inteliģence", kas varēja pretendēt uz garīgās autoritātes lomu sabiedrībā. Joprojām ik pa brīdīm tiek intervēti cienījami dzejnieki un komponisti gados, prasot viņiem izteikties par jebkādiem notikumiem mūsdienu sabiedrībā. Man šķiet, ka jaunā paaudze nevēlas būt par šādiem gaišreģiem un mākslinieka loma līdzinās sportista lomai; kad ir starptautiskas uzvaras, visa nācija lepojas. Bet, kad uzvaru nav, tiek apšaubīta mākslinieku – liekēžu nepieciešamība.

Esat ne tikai mākslinieks, bet arī Rīgas Dizaina un mākslas vidusskolas Tēlniecības nodaļas vadītājs un pasniedzējs. Kādu redzat jauno Latvijas mākslinieku paaudzi? Vai jaunie ir pietiekami daudz iespēju, kā un kur sevi parādīt un būt atzītiem?

Liela daļa no maniem jauniešiem ir izteikti mērķtiecīgi un zina, ko vēlas sasniegt. Es viņus mudinu droši lidot ārā no siltās ligzdas, izmalties pa Eiropas skolām un pašiem saprast savu vietu pasaulē. Daudzi atgriežas Latvijā, daļa aizķeras ārzemēs, bet svarīgākais ir tas, ka tiek veidoti sadarbības tīkli un sabiedrības organismā noris dzīva asinsrite.

Esat viens no astoņiem Purvīša balvas 2017 kandidātiem. Ko Jums pašam nozīmē nominācija Purvīša balvai?

Būtiskākais – uz maniem un pārējo finālistu darbiem atbrauks apskatīties mākslas profesionāļi no dažādām valstīm, ir iespējas veidoties augstāk minētajiem sadarbības tīkliem.

Kāda, Jūsaprāt, ir Purvīša balvas nozīme Latvijas vizuālajā mākslā?

Purvīša balva ir karsta zāļu tēja, kas tiek pasniegta ceļotājiem drēgnā laikā. Bez tās var ceļot arī tātāt, bet, iedzerot karstu tēju, ceļojums rit raitāk.